

Kadınlarda Çocuk Sahibi Olma İsteğinin Gebelik Öncesi Doğum Korkusu ile İlişkisi

The Relationship Between Desire to Have a Child and Fear of Childbirth Before Pregnancy in Women

Şevval ZIVLAK¹, Habibe BAY ÖZÇALIK²

ÖZET

Amaç: Araştırma, kadın bireylerde, çocuk sahibi olma isteğinin gebelik öncesi doğum korkusu ile ilişkisini belirlemek için yapılmıştır. **Gereç ve Yöntem:** Araştırma, tanımlayıcı ve ilişki arayıcı tipte olup, 15.01.2024-15.05.2024 tarihleri arasında evli ve son gebeliğinin üzerinden en az üç yıl geçmiş ya da hiç gebelik yaşamamış 340 kadın ile gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın verileri Kişisel Bilgi Formu, Kadınlarda Çocuk Sahibi Olma İsteği Ölçeği ve Gebelik Öncesi Doğum Korkusu Ölçeği kullanılarak toplanmıştır. **Bulgular:** Kadınların Çocuk Sahibi Olma İsteği Ölçek toplam puan ortalamalarının $54,00 \pm 6,98$ ve Gebelik Öncesi Doğum Korkusu Ölçek toplam puan ortalamalarının $33,84 \pm 11,33$ olduğu saptanmıştır. Kadınlarda Çocuk Sahibi Olma İsteği Ölçek puanı ile Gebelik Öncesi Doğum Korkusu Ölçek puanı arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki tespit edilmiştir. **Sonuç:** Çalışmada kadınlarda çocuk sahibi olma isteği ile gebelik öncesi doğum korkusu arasında ilişki tespit edilmiştir. Sağlık profesyonellerinin çocuk sahibi olmak isteyen bireyleri prekonsepsiyonel dönemde doğum korkusu açısından ele alması gerekmektedir.

Anahtar Kelimeler: Kadın, Çocuk Sahibi Olma, Doğum Korkusu, İstek

ABSTRACT

Objective: The research was conducted to the relationship between fertility desire and childbirth fear prior to pregnancy determine the relationship between. **Materials and Method:** The study was descriptive and correlational and was conducted between 15.01.2024 and 15.05.2024 with 340 women who were married and had at least three years since their last pregnancy or who had never had a pregnancy. The data of the study were collected by using the Personal Information Form, Women's Desire to Have Children Scale and Preconception Fear of Childbirth Scale. **Results:** The mean total score of the Desire to Have a Child Scale was 54.00 ± 6.98 and the mean total score of the Fear of Childbirth Before Pregnancy Scale was 33.84 ± 11.33 . A significant positive correlation was found between the Desire to Have a Child Scale score and the Fear of Childbirth Before Pregnancy Scale score. **Conclusion:** In the study, a relationship was found between women's desire to have children and fear of childbirth before pregnancy. Health professionals should address individuals who want to have a child in terms of fear of childbirth in the preconceptional period.

Keywords: Female, Having Children, Fear of Childbirth, Desire

¹ Yüksek Lisans Öğrencisi, Selçuk Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Konya, Türkiye. ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0001-2584-5195> (Sorumlu Yazar)

² Dr. Öğr. Üyesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi Selçuk Üniversitesi, Konya, Türkiye. ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-5786-4385>
Sorumlu Yazar: Selçuk Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Ebelik Bölümü, Yüksek Lisans Öğrencisi, Konya, Türkiye, e-posta: sevvazivlakk@gmail.com

Bu eser [Creative Commons Atıf 4.0 Uluslararası Lisansı](https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/) ile lisanslanmıştır.

GİRİŞ

Aile, bir toplumun gelenek, görenek, dil, din gibi temel özelliklerin var olduğu; toplumun ana yapısını oluşturan, ebeveynler ve çocuktan oluşan en küçük yapıtaşına denmektedir (Şimal ve Gürsoy, 2020). Aile kurmak, hayatın en heyecanlı ve önemli kararlarından biridir. Çocuk sahibi olmak ise hem ebeveynler hem de aileler için önemli ve ileriye dönük kararların başında gelmektedir. Birçok birey evlilikten sonra çocuk sahibi olmanın hayalini kurar (Selim ve Üçdoğru, 2016). Bu hayalin birçok nedeni olmakla birlikte en çok istenmesinin nedeni ‘annelik/babalık duygusunu tatmak, çocuk yetiştirmek’ olarak ifade edilmektedir (Bıyık ve Aslan, 2020).

Gelişmekte olan ülkelerin dâhil edildiği dünya doğurganlık araştırmasına göre toplam doğurganlık oranları 1990 yılında %7,2 iken 2019 yılına gelindiğinde %2,3'lere kadar düştüğü görülmüştür (Abbatati vd., 2020). Dünya Sağlık Örgütü'ne göre dünya genelinde kadın başına düşen doğurganlık hızının 2040 yılında 2,3, bundan on sene sonra ise bu hızın 2,0 veya 2,1 gerileceği öngörülmektedir (World Health Organization [WHO], 2018). Doğurganlık hızında yaşanan bu düşüş, tüm ülkelerde aynı doğrultuda ilerlemese de Türkiye'de bu durum dünya ortalamasının biraz altındadır. Giderek azalma eğilimi gösteren doğurganlık oranları Türkiye'de 2001 yılında %2,38 iken, 2023 yılında bu oranının %1,51 olduğu ve günümüzde halen bu gerilemenin devam ettiği görülmektedir (Kamiloğlu ve Vural, 2022; Uçar ve Taşhan, 2017, Türkiye İstatistik Kurumu [TÜİK], 2024). Evlendikten sonra çocuk sahibi olmak isteyen çiftler olduğu gibi çeşitli nedenlerden dolayı (genetik, tıbbi problem, korku vb.) çocuk sahibi olmak istemeyen ya da çocuk sahibi olmayı erteleyen çiftler de bulunmaktadır. Literatürde bireylerin çocuk sahibi olma fikrini etkileyen etkenlerin; ailenin kültürel yapısı, bireyin eğitim-öğrenim durumu, aile tipi, yaşadığı toplum ve coğrafya gibi sosyo-kültürel faktörlerin yanı sıra, erken yaşam deneyimleri ve biyolojik faktörlerin de önemli olduğu belirtilmektedir (Spolaore vd., 2019; Coall vd., 2016)

Doğum ve gebelik fizyolojik bir süreç olmasına karşın, doğum korkusu kadınların doğum deneyimlerini olumsuz yönde etkileyebilecek ve psikolojik sağlık üzerinde ciddi sonuçlar doğurabilecek bir durumdur (O'Connell ve ark., 2019). Doğum korkusu prevalansının genel olarak %6,3 ile %14,8 arasında değişiklik gösterdiği bilinmektedir (Fenwick vd., 2009; Nilsson vd., 2018). Doğum korkusunun gebeliği ertelemek veya gebeliği sonlandırmakla ilişkili olduğu belirtilmektedir. Doğum korkusu gebelik ile ortaya çıkabildiği gibi gebelik öncesinde de oluşabilir. Hatta literatürde yüksek düzeyde gebelik öncesi korku yaşayan kadınların bazılarının gebe kalmaya asla cesaret edememe riskinin var olduğu belirtilmektedir (Rondung vd., 2022). Doğum korkusu, biyolojik, psikolojik ve sosyal faktörler tarafından etkilenebilen karmaşık bir durumdur (Aslan Hişmioğulları ve Aksoy, 2024). Ayrıca kadının var olan psikolojik rahatsızlığı ya da çevreden aldığı stresörler de doğum korkusunun oluşmasına neden olmaktadır. Doğum korkusunun oluşumuna neden olan etmenlerin bulunması ile kadının doğum ile ilgili korkularını yenmesi sağlanabilir (Rathfisch, 2018).

Literatürde doğum korkusunun daha çok gebelik ve doğum sonu dönemdeki bireylerde araştırıldığı görülmektedir (Demirel vd., 2022; Ryding vd., 2015; Serçekuş vd., 2020). Çocuk sahibi olmayı planlayan genç bireyler ile ilgili yapılan araştırmalar ise yetersiz kalmaktadır. Bu nedenle ilgili literatüre katkı sağlayacağı düşünülmektedir planlanan bu çalışma, kadınlarda çocuk

sahibi olma isteği ile gebelik öncesi doğum korkusu arasındaki ilişkinin belirlenmesi amaçlanmıştır.

GEREÇ VE YÖNTEM

Araştırmanın Tipi

Araştırma tanımlayıcı ve ilişki arayıcı tipte tasarlanmıştır.

Araştırma Soruları

- 1- Kadınların çocuk sahibi olma istek düzeyi nedir?
- 2- Kadınlarda gebelik öncesi doğum korkusu düzeyi nedir?
- 3- Kadınların çocuk sahibi olma isteği ile gebelik öncesi doğum korkusu arasında ilişki var mıdır?

Araştırmanın Yer ve Zamanı

Araştırma online olarak Aralık 2023 – Mayıs 2024 tarihleri arasında yürütülmüştür. Veriler survey uygulaması üzerinden 18-45 yaş arasında bulunan evli ve çocuğu olmayan ya da son gebeliği üzerinden en az 3 yıl geçmiş olan kadın bireyler ile paylaşılmıştır.

Araştırmanın Evren ve Örnekleme

Araştırmanın evreni okur yazar olan, araştırmaya gönüllü olan, iletişim ve iş birliğine açık, 18 yaş ve üzeri, en az bir senedir evli olup gebelik yaşamamış olan ya da son gebeliği üzerinden en az üç yıl geçmiş olan kadınları oluşturmuştur. Araştırmanın örneklem büyüklüğü G* Power 3.1.7 programı ile hesaplanmıştır. Çocuk sahibi olma isteği ölçeğinin bilinen toplam puan ortalaması (52.15 ± 10.65) baz alınarak 2 puanlık sapma ve %95 güçle 0.19 etki büyüklüğünde 340 kadın olarak belirlenmiştir (Kamiloğlu & Vural, 2022). Araştırma 340 kadın ile tamamlanmıştır.

Veri toplama sürecinde gebe olan, bekar/boşanmış, infertilite tanısı almış ve eşlerden birinin geri dönüşümsüz kontraseptif yöntemlerden birini daha önce tercih etmiş olması durumlarından herhangi birine sahip olan kadınlar ise araştırma dışı bırakılmıştır.

Veri Toplama Araçları

Yürütülmüş olan çalışmada gönüllülük ilkeleri esas alınmış, kadınlara çalışmanın amaçları açıklanmış ve bilgilendirilmiş onam formları alınmıştır. Çalışmaya katılmayı kabul eden kadınlara, “Sosyodemografik Özellikleri Tanılama Formu”, “Çocuk Sahibi Olma İsteği Ölçeği”, ve “Kadınlarda Gebelik Öncesi Doğum Korkusu Ölçeği” uygulanmıştır. Veriler online anket sistemi ile toplanmıştır.

Sosyodemografik Özellikleri Tanılama Formu: Araştırmacının literatür taraması yaparak katılımcıların sosyo-demografik özelliklerini (yaş, eğitim durumu, çalışma durumu vb.), aynı zamanda çocuk sahibi olma isteği ve gebelik öncesi doğum korkusu ile ilişkili olabilecek faktörleri belirlemeye yönelik hazırlanmış 29 sorudan oluşan formudur (Kamiloğlu ve Vural, 2022; Uçar ve Taşhan, 2017).

Çocuk Sahibi Olma İsteği Ölçeği (ÇSOİÖ): Çocuk sahibi olma ölçeği Naghibi ve arkadaşları tarafından geliştirilmiştir (Naghibi vd., 2019). Evli bireylerin çocuk sahibi olma veya olmama isteklerini belirlemek amacı ile oluşturulmuştur. Türkçe geçerlilik ve güvenilirlik çalışması Kamiloğlu ve İrmak Vural tarafından yapılmıştır (Kamiloğlu ve Vural, 2022). Ölçek, 19 maddeden ve 4 alt boyuttan (pozitif çocuk doğurma motivasyonları, sosyal inançlar, çocuk doğurmadaki endişeleri ve tercihleri) oluşan beşli likert tipte bir ölçektir. Ölçekten elde edilebilecek en yüksek puan 95, en düşük puan ise 19’dur. Puanın artması çocuk sahibi olma

isteğinin artması anlamına gelmektedir. Cronbach's alpha değeri 0,82 olarak belirtilmiştir (Kamiloğlu ve Vural, 2022). Çalışmamızda bu değer 0,70 olarak bulunmuştur.

Çocuk sahibi olma ölçeğinin alt boyutları ve madde numaraları şu şekildedir;

- Pozitif çocuk doğurma motivasyonları; 7 madde (1, 2, 3, 4, 7, 11 ve 12),
- Tercihler; 3 madde (14, 15 ve 18),
- Doğurganlık endişesi; 4 madde (5, 6, 8 ve 9),
- Sosyal inançlar; 5 madde (10, 13, 16, 17 ve 19).

Gebelik Öncesi Doğum Korkusu Ölçeği (KGÖ-DKÖ): Gebelik öncesi doğum korkusu ölçeği Stoll ve arkadaşları tarafından geliştirilmiş olup kadın ve erkeklerin kendisi tarafından doldurulabilmektedir. Ölçek kadın ve erkeklerde doğum korkularını değerlendirmektedir (Stoll vd., 2015). Türkçe geçerlilik ve güvenilirlik çalışmasını Uçar ve Taşhan yapmıştır (Uçar ve Taşhan, 2017). On maddeden oluşan ölçek 6'lı likert tiptedir. Ölçek tek boyuttan oluşmaktadır. Ölçekte ters madde bulunmamaktadır. Ölçekten elde edilebilecek minimum puan 10, maksimum puan ise 60'tır. Puan arttıkça doğum korkusu da artmaktadır. Cronbach's alpha değeri 0,89 olarak belirtilmiştir (Uçar ve Taşhan, 2017). Çalışmamızda bu değer 0,88 olarak belirlenmiştir.

Araştırmanın Analizi

Verilerin değerlendirilmesinde SPSS 25.0 paket programı kullanılacaktır. Ölçüm değerleri ortalama \pm standart sapma; sınıfsal veri ise sayı-yüzde tabloları ile sunulmuştur. Verilerin normal dağılıma uygunluğu skewness ve kurtosis ile istatistiksel olarak değerlendirilmiştir. Normal dağılım gösteren değerlerin karşılaştırılmasında t-testi, sınıfsal verinin karşılaştırılmasında ise Anova testleri kullanılmıştır. Normal dağılım göstermeyen verilerde ise Mann Whitney U ve Kruskal Wallis testlerinden yararlanılmıştır. Değişkenler arasındaki ilişkinin belirlenmesinde ise korelasyon analizi yapılmıştır.

Araştırmanın Etik Yönü

Araştırmanın etik kurul onamı alınmıştır (Karar no: 2023/1205). Araştırmada kullanılmak üzere yazardan orijinal ölçek ve ölçeğin kullanım yönergesi istenmiş ve gerekli izinler e-mail yoluyla alınmıştır. Araştırmaya katılan kadınlara çalışmanın amacına yönelik bilgilendirmeler yapılmıştır. Çalışmaya katılımda gönüllük esas alınmıştır. Araştırma ile elde edilen verilerin korunacağı ve saklanacağı katılımcılara açıklanarak "Gizlilik ve Gizliliğin Korunması", ilkesine bağlı kalmıştır. Araştırma süresi boyunca bireysel hakların korunması gerekliliği neticesinde İnsan Hakları Helsinki Deklarasyonu'na sadık kalmıştır.

BULGULAR

Kadınlara genel yaş ortalaması $32,88 \pm 7,05$ (min:19-maks:45), ÇSOİÖ toplam puan ortalaması $54,00 \pm 6,98$, KGÖ-DKÖ toplam puan ortalaması ise $33,84 \pm 11,33$ olarak bulunmuştur (Tablo 1).

Tablo 1. Ölçeklerin Puan Ortalamaları

Ölçekler	ÇSOİÖ	KGÖ-DKÖ
Ortalama \pm SD	54.00 \pm 6.98	33.84 \pm 11.33

SD: Standart Sapma, ÇSOİÖ: Çocuk Sahibi Olma İsteği Ölçeği, KGÖ-DKÖ: Kadınlarda Gebelik Öncesi Doğum Korkusu Ölçeği

Kadınların bazı sosyodemografik özellikleri ve bunların ölçek puanları karşılaştırılması Tablo 2’de verilmiştir. 19-30 yaş grubundaki katılımcıların pozitif çocuk doğurma motivasyonları anlamlı düzeyde daha yüksektir. Benzer şekilde 20-30 yaş aralığında eşleri bulunan kadınların pozitif çocuk doğurma motivasyon, çocuk doğurma tercihleri ve ÇSOİÖ toplam puan ortalamaları 31-56 yaş aralığına göre daha yüksektir. Yükseköğretim mezunu olan kadın ve eşlerinin ÇSOİÖ toplam puan ortalamaları ortaöğretim ve ilköğretim mezuniyetine sahip olanlara oranla yüksek bulunmuştur. Çalışan katılımcıların pozitif çocuk doğurma motivasyonları daha yüksek ($p=0,024$), çocuk doğurma endişeleri ise daha düşük ($0,031$) düzeydedir. Nullipar kadınların primipar ve multipar kadınlara oranla, eşi ile flört ederek tanışan kadınların ise görücü usulü ile tanışanlara oranla ÇSOİÖ toplam puan ortalamaları anlamlı düzeyde yüksektir. Boşanan ebeveynlere sahip olan kadınların çocuk sahibi olma tercihleri ve çocuk doğurma endişeleri ebeveynlerinde boşanma olmayanlara oranla daha yüksektir ($p<0,001$) (Tablo 2).

Kendisi ($p<0,001$) ve eşi 20-30 yaş ($p=0.005$) aralığında olan katılımcıların gebelik öncesi doğum korkusu toplam puan ortalama düzeyleri 30 yaş üzerindeki bireylere oranla daha yüksek bulunmuştur. Benzer şekilde kendisi ve eşi yükseköğretim mezunu katılımcıların KGÖ-DKÖ toplam puan ortalamaları anlamlı farklılık göstermiştir. Bu durum yükseköğretim mezunu bireylerin gebelik öncesi doğum korkusunun ortaöğretim ve ilköğretim mezunlarına oranla daha yüksek olduğunu göstermektedir. Çekirdek aileye sahip kadınların geniş aileye sahip kadınlara göre daha yüksek gebelik öncesi doğum korkusuna sahip oldukları belirlenmiştir ($p<0,001$). Nullipar kadınlarda gebelik öncesi doğum korkusu primipar ve multipar kadınlara oranla anlamlı düzeyde daha yüksektir. Eşi ile çok ve orta derecede uyumlu olduğunu düşünen kadınlarda gebelik öncesi doğum korkusu eşi ile uyumsuz olduğunu düşünen kadınlara göre daha fazla olduğu tespit edilmiştir. Ebeveynlerinde boşanma söz konusu olan kadınların gebelik öncesi doğum korkusu daha yüksektir ($p=0,028$) (Tablo 2).

Tablo 2. Kadınların sosyodemografik ve obstetrik özelliklerinin ölçek puanları ile karşılaştırılması (N=340)

Özellikler	n	%	Pozitif çocuk doğurma motivasyonu	Tercihler	Çocuk doğurma endişeleri	Sosyal inançlar	ÇSOİÖ toplam	KGÖ-DKÖ toplam
Yaş								
19-30 yaş	150	44.1	19.06±4.32	7.94±2.17	11.70±3.50	15.90±2.99	54.64±7.10	36.54±11.30
31-45 yaş	190	55.9	17.73±4.39	7.96±2.17	12.05±3.37	16.32±3.24	53.51±6.86	31.71±10.92
Test değeri			t=2.784 p=0.006	t=2.234 p=0.260	t=-0.936 p=0.350	T=-1.226 p=0.221	t=1.483 p=0.139	t=3.981 p<0.001
Eşin Yaşı								
20-30yaş	155	45.6	19.34±4.37	8.05±2.28	11.75±3.39	15.98±3.14	55.13±7.35	36.28±11.24
31-56 yaş	185	54.4	17.45±4.26	7.30±2.44	12.02±3.46	16.27±3.13	53.06±6.53	31.80±11.03
Test değeri			t=4.031 p<0.001	t=2.876 p=0.004	t=-0.729 p=0.467	t=-0.863 p=0.388	t=2.748 p=0.006	t=3.700 p<0.001
Eğitim Durumu								
İlköğretim (1)	57	16.8	16.33±3.93	6.73±2.25	12.17±3.62	16.08±3.05	51.33±5.96	31.33±11.57
Ortaöğretim (2)	100	29.4	17.50±4.16	7.71±2.70	11.80±3.44	16.32±3.18	53.33±6.21	32.68±10.64
Yükseköğretim (3)	183	53.8	19.38±4.39	7.89±2.20	11.87±3.38	16.06±3.14	55.21±7.41	35.26±11.48
Test değeri			F=13.781/ p<0.001 3>2,1	F=5.251/ p=0.006 3>2>1	F=0.230/ p=0.795	F=0.231/ p=0.794	F=7.659/ p=0.001 3>1	F=3.405/ p=0.034 3>2,1

Tablo 2. Kadınların sosyodemografik ve obstetrik özelliklerinin ölçek puanları ile karşılaştırılması (N=340) (devam)

Eşin eğitim Durumu									
İlköğretim (1)	51	15.0	16.07±3.71	7.00±2.19	12.35±3.50	16.90±3.04	52.33±5.60	30.84±10.45	
Ortaöğretim (2)	108	31.8	18.45±4.20	7.52±2.52	11.38±3.57	16.12±3.11	53.50±7.01	32.28±10.62	
Yükseköğretim (3)	181	53.2	18.86±4.53	7.90±2.35	12.08±3.30	15.93±3.15	54.78±7.23	35.61±11.71	
Test değeri			F=8.376/ p<0.001 3,2>1	F=3.034/ p=0.049 3>1	F=1.907/ p=0.150	F=1.907/ p=0.150	F=2.900/ p=0.056	F=5.146/ p=0.006 3>2,1	
Çalışma durumu									
Çalışıyor	175	51.5	18.84±4.42	7.57±2.20	11.51±3.28	15.92±2.99	53.85±6.82	34.29±11.17	
Çalışmıyor	165	48.5	17.76±4.34	7.72±2.59	12.31±3.55	16.36±3.27	54.16±7.17	33.36±11.52	
Test değeri			t=2.262 p=0.024	t=-0.550 p=0.583	t=-2.161 p=0.031	t=-1.306 p=0.193	t=-0.412 p=0.681	t=-0.749 p=0.454	
Eşin çalışma durumu									
Çalışıyor	324	95.3	18.34±4.47 (M=18)	7.66±2.39 (M=8)	11.83±3.45 (M=12)	16.09±3.11 (M=16)	53.93±7.00 (M=54)	33.86±11.43 (M=34)	
Çalışmıyor	16	4.7	17.81±2.90 (M=17.5)	7.37±2.60 (M=7)	13.31±2.60 (M=14)	17.06±3.58 (M=17.5)	55.56±6.56 (M=56)	33.50±9.45 (M=32.5)	
Test değeri			U=-0.464/ p=0.643	U=-0.570/ p=0.569	U=-1.990/ p=0.147	U=-1.197/ p=0.231	U=-1.248/ p=0.212	U=-0.139/ p=0.889	
Gelir düzeyi									
Gelir giderden fazla	110	32.4	18.29±4.46	7.53±2.31	11.79±3.41	16.14±2.99	53.76±6.78	33.10±11.49	
Gelir gidere denk	186	54.7	18.32±4.49	7.65±2.49	11.86±3.50	16.25±3.13	54.10±7.36	34.24±11.27	
Gelir giderden az	44	12.9	18.34±3.99	7.88±2.20	12.36±3.22	15.63±3.50	54.22±5.87	34.00±11.35	
Test değeri			F=0.003/ p=0.997	F=0.336/ p=0.715	F=0.468/ p=0.627	F=0.698/ p=0.498	F=0.105/ p=0.900	F=0.357/ p=0.700	
Aile Tipi									
Çekirdek	301	88.5	18.44±4.43 (M=18)	7.68±2.37 (M=8)	11.74±3.73 (M=12)	16.11±3.14 (M=16)	53.99±7.17 (M=54)	34.63±11.00 (M=35)	
Geniş	39	11.5	17.35±4.17 (M=17)	7.35±2.60 (M=7)	13.10±3.24 (M=13)	16.33±3.10 (M=16)	54.15±5.35 (M=55)	27.71±12.12 (M=25)	
Test değeri			U=-1.329/ p=0.184	U=-0.740/ p=0.460	U=-1.210/ p=0.127	U=-0.281/ p=0.779	U=-0.445/ p=0.657	U=-3.501/ p<0.001	
Sigara kullanımı									
Evet	86	25.3	18.68±4.75	7.72±2.56	12.44±3.27	16.52±3.39	55.37±7.24	34.84±11.61	
Hayır	254	74.7	18.19±4.29	7.62±2.34	11.72±3.37	16.01±3.03	53.54±6.85	33.50±11.24	
Test değeri			t=0.627 p=0.371	t=0.330 p=0.742	t=1.689 p=0.092	t=1.308 p=0.192	t=2.104 p=0.036	t=-0.951 p=0.342	
Gebelik Sayısı									
Sıfır (1)	69	20.3	19.72±4.61	8.37±2.30	11.73±3.70	15.50±3.02	55.34±7.40	40.69±10.64	
Bir (2)	62	18.2	19.48±4.03	7.88±2.30	11.74±3.48	16.27±3.42	55.38±7.16	33.16±10.86	
İki ve üzeri (3)	209	61.5	17.50±4.27	7.33±2.40	12.00±3.33	16.31±3.07	53.15±6.68	31.78±10.85	
Test değeri			F=9.673/ p<0.001 1,2>3	F=5.407/ p=0.005 1>3	F=0.238/ p=0.789	F=1.779/ p=0.170	F=4.097/ p=0.017	F=17.762/ p<0.001 1>2,3	
Doğum Sayısı									
Sıfır (1)	79	23.2	19.46±4.80	8.27±2.47	11.89±3.73	15.63±3.05	55.27±7.18	39.40±10.95	
Bir (2)	72	21.2	19.11±3.97	8.15±2.19	11.70±3.56	16.05±3.32	55.02±7.28	34.83±11.37	
İki ve üzeri (3)	189	55.6	17.53±4.25	7.19±2.35	11.97±3.26	16.38±3.08	53.08±6.67	31.14±10.60	
Test değeri			F=7.076/ p=0.001 1,2>3	F=8.081/ p<0.001 1,2>3	F=0.161/ p=0.851	F=1.647/ p=0.194	F=3.765/ p=0.024 1>3	F=16.532/ p<0.001 1>2>3	
Eşle Tanışma									
Tanışarak/Flört	211	62.1	19.06±4.44	7.91±2.37	11.82±3.31	15.96±3.05	54.77±7.44	34.77±11.66	
Görücü usulü	129	37.9	17.10±4.09	7.20±2.38	12.02±3.62	16.43±3.25	52.75±5.97	32.32±10.64	
Test değeri			t=4.067 p<0.001	t=2.702 p=0.007	t=-0.505 p=0.614	t=-1.348 p=0.179	t=2.599 p=0.010	t=1.939 p=0.053	
Eş ile Uyum (subjektif algı)									
Çok Uyumluyuz (1)	171	50.3	17.99±4.40 (M=18)	7.90±2.29 (M=8)	11.94±3.41 (M=12)	16.09±3.21 (M=16)	53.93±6.85 (M=54)	34.78±12.14 (M=35)	
Orta Derece Uyumluyuz (2)	160	47.1	18.68±4.42 (M=18)	7.38±2.47 (M=7)	11.90±3.39 (M=12)	16.14±3.03 (M=16)	54.11±7.07 (M=54)	33.43±10.31 (M=33.5)	
Uyumlu Değiliz (3)	9	2.6	17.88±4.16 (M=18)	7.44±2.78 (M=7)	11.22±4.76 (M=13)	17.00±3.60 (M=19)	53.55±8.57 (M=54)	23.22±6.61 (M=22)	
Test değeri			H=1.133/ p=0.567	H=5.201/ p=0.074	H=0.032/ p=0.984	H=1.723/ p=0.422	H=0.048/ p=0.976	H=9.842/ p=0.007 1,2>3	

Tablo 2. Kadınların sosyodemografik ve obstetrik özelliklerinin ölçek puanları ile karşılaştırılması (N=340) (devam)

Anne ya da Babada								
Boşanma Durumu								
Evet	60	17.6	17.46±4.57	8.63±2.64	13.23±2.90	15.80±2.88	55.13±5.29	3675±12.85
Hayır	280	82.4	18.50±4.36	7.43±2.29	11.61±3.47	16.21±3.18	53.76±7.28	33.22±10.90
Test değeri			t= -1.651 p=0.100	t= 3.569 p<0.001	t= 3.772 p<0.001	t=-0.928 p=0.354	t=1.685 p=0.095	t=2.200 p=0.028
Vajinal Doğuma								
Tanıklık								
Evet	143	42.1	18.51±4.82	7.36±2.35	11.62±3.40	15.98±3.28	53.48±7.27	32.60±11.50
Hayır	197	57.9	18.17±4.09	7.85±2.41	12.10±3.44	16.25±3.02	54.39±6.76	34.74±11.15
Test değeri			t= 0.686 p=0.504	t= -1.862 p=0.063	t= -1.285 p=0.200	t=-0.777 p=0.438	t=-1.184 p=0.237	t=-1.717 p=0.087
Gelecekteki Doğum								
Şekli Tercihiniz								
Normal vajinal doğum (1)	200	58.8	17.98±4.46	7.71±2.44	11.70±3.62	16.09±3.03	53.49±7.22	32.88±10.81
Sezaryen (2)	99	29.1	19.29±4.36	7.64±2.40	12.00±2.98	16.12±3.37	55.06±6.86	34.59±12.24
Kararsızım (3)	41	12.1	17.58±3.95	7.31±2.19	12.65±3.46	16.43±3.08	54.00±5.88	36.70±11.20
Test değeri			F=3.607/ p=0.028 2>1	F=0.466/ p=0.628	F=1.385/ p=0.252	F=0.212/ p=0.809	F=1.680/ p=0.188	F=2.258/ p=0.106

ÇSOİÖ: Çocuk Sahibi Olma İsteği Ölçeği, KGÖ-DKÖ: Kadınlarda Gebelik Öncesi Doğum Korkusu Ölçeği, t: Bağımsız gruplarda t testi, F: Anova testi, U: Mann-Whitney U testi, H: Kruskal-Wallis H testi, M: median, p < .05 anlamlı kabul edilmiştir.

Kadınların ÇSOİÖ toplam puanları ve KGÖ-DKÖ toplam puanları arasındaki ilişki Tablo-3'te verilmiştir. Yapılan pearson korelasyon analizinin sonucunda KGÖ-DKÖ toplam puanı ve ÇSOİÖ alt boyutlarından pozitif çocuk doğurma motivasyonu ve tercihler toplam puanları arasında pozitif yönlü anlamlı bir ilişki saptanmıştır. Çocuk sahibi olma isteğinde pozitif çocuk doğurma motivasyonu ve tercihler arttıkça kadınların gebelik öncesi doğum korkusu artmaktadır. Kadınların ÇSOİÖ toplam puanları ve KGÖ-DKÖ toplam puanları arasında pozitif yönlü anlamlı bir ilişki saptanmıştır. Kadınlarda çocuk sahibi olma isteği arttıkça gebelik öncesi doğum korkusu artmaktadır (Tablo-3).

Tablo 3. Kadınların Çocuk Sahibi Olma İstek Toplam Puanları ve Kadınlarda Gebelik Öncesi Doğum Korkusu Ölçek Toplam Puanları Arasındaki İlişki

	1	2	3	4	5	6
(1) ÇSOİÖ toplam	1					
(2) Pozitif çocuk doğurma motivasyonu, (ÇSOİÖ alt boyut)	r=0.610 p<0.001	1				
(3) Tercihler, (ÇSOİÖ alt boyut)	r=0.417 p<0.001	r=0.326 p<0.001	1			
(4) Çocuk doğurma endişeleri, (ÇSOİÖ alt boyut)	r=0.594 p<0.001	r=-0.108 p=0.046	r=0.029 p=0.597	1		
(5) Sosyal inançlar, (ÇSOİÖ alt boyut)	r=0.400 p<0.001	r=-0.178 p=0.001	r=-0.326 p<0.001	r=0.358 p<0.001	1	
(6) KGÖ-DKÖ toplam	r=0.142 p=0.009	r=0.194 p<0.001	r=0.214 p<0.001	r=-0.037 p=0.499	r=-0.081 p=0.136	1

Pearson korelasyon analizi, ÇSOİÖ: Çocuk Sahibi Olma İsteği Ölçeği, KGÖ-DKÖ: Kadınlarda Gebelik Öncesi Doğum Korkusu Ölçeği

TARTIŞMA

Çalışmadan elde edilen bulgular, kadınlarda çocuk sahibi olma isteği, gebelik öncesi doğum korkusu düzeyleri ve ilişkili faktörler hakkında bilgi vermektedir.

Araştırmamızdaki katılımcıların ÇSOİÖ toplam puan ortalaması 54±6,98 (min: 34, maks: 82) olarak belirlenmiştir. Aynı ölçeğin kullanıldığı farklı çalışmalar incelendiğinde ölçek toplam puan ortalamasının 52 ile 67 arasında değiştiği görülmektedir (Başaran ve Çetik, 2024;

Kamiloğlu ve Vural, 2022). Ölçekten elde edilebilecek toplam puanın 95 olduğu düşünüldüğünde çalışmamızdaki ÇSOİÖ puanının ortalamasının biraz üzerinde olduğu tespit edilmiştir. Bu durum katılımcıların çocuk sahibi olma isteklerinin ortalama bir düzeyde olduğunu ortaya koymaktadır. Çalışma bulgularımız 20-30 yaş grubunda olan, yükseköğretim mezunu, çalışan, eşi ile flört ederek tanışan nullipar kadınların çocuk sahibi olma isteklerinin daha yüksek olduğunu göstermektedir. Yapılan bir çalışmada yaşın önemli bir faktör olduğu ve bu bağlamda 25-39 yaş aralığında bulunan kadınların çocuk sahibi olma isteklerinin daha yüksek olduğu belirtilmiştir (Ahinkorah vd., 2021). Bu durumun yirmili otuzlu yaşların ideal çocuk doğurma ve ilk çocuk sahibi olmayı istedikleri yaş olmasından kaynaklandığı düşünülmektedir. Ayrıca kadınların çalışmama durumu (Mortezapoor vd., 2024) ve sahip olunan çocuk sayısındaki artışın (Ahinkorah vd., 2021) çocuk sahibi olma isteği üzerinde negatif yönlü etkisinin olduğu belirtilmektedir. Araştırma bulgularımız literatür ile benzerlik göstermektedir. Literatürde eğitim düzeyinin değerlendirildiği çalışmalarda ise çalışma bulgularımızın aksine eğitim düzeyi arttıkça çocuk sahibi olma isteğinin azaldığı görülmektedir (Abbafati vd., 2020; Araban vd., 2020). Bu bağlamda çalışmamızda yer alan sosyodemografik özelliklerin çocuk sahibi olma isteği üzerinde literatür ile benzer ve farklı yanlarının olduğu görülmektedir. Araştırma bulgularında oluşan bu farklılığın ülkemizde doğumun kadına atfedilen sosyal bir statü olarak görülmesiyle birlikte çalışmaların farklı kültürlerde yapılması ile ilişkili olabileceği düşünülmektedir.

Çalışmamıza katılan kadınların KGÖ-DKÖ toplam puan ortalaması $33,84 \pm 11,33$ (min: 10, maks: 60) dür. Literatürde aynı ölçeğin kullanıldığı farklı çalışmalar incelendiğinde ölçek toplam puan ortalamalarının 34 ila 40 arasında değiştiği görülmüştür (Ataman ve Berber, 2022; Clemons vd., 2022; Çelik vd., 2023; Buran ve Çankaya, 2023). Ölçekten elde edilebilecek maksimum puanın 60 olduğu düşünüldüğünde çalışmamız ortalamasının biraz üzerinde, literatürdeki çalışmaların ise biraz altında kalmaktadır. Bu durum araştırmaya dâhil edilen kadınların gebelik öncesi doğum korkusu düzeylerinin ortalama düzeyde olduğunu göstermektedir. Çalışma bulgularımızda kendi ve eşi 20-30 yaş grubunda olan, yükseköğretim mezunu, nullipar, eşi ile uyumlu olduğunu düşünen ve ebeveynlerinde boşanma öyküsü olan kadınların gebelik öncesi doğum korkusunun daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Yapılan çalışmalar incelendiğinde çalışmamıza benzer olarak katılımcıların ve eşlerinin yaşları 20-30 yaş grubunda olan kadınların gebelik öncesi doğum korkusunun arttığı gözlemlenmiştir (Aktaş Reyhan ve Dağlı, 2023; Akgün ve Bekar, 2022; Bıyık ve Aslan, 2020). Bu durumun, genç bireylerin nullipar olmasından kaynaklı olduğu düşünülmektedir. Bu bağlamda literatürde de çalışmamıza benzer olarak nulliparların, primipar ve multiparlara göre daha fazla gebelik öncesi doğum korkusu yaşadığı belirtilmiştir (Akgün vd., 2022; Bıyık ve Aslan, 2020). Yapılan çalışmalarda bu durumun doğuma karşı güvensizlik, bilinmeyenlerden korkma, çevreden duyulan olumsuz deneyimler gibi faktörlerden kaynaklı olabileceğini belirtmişlerdir (Fenwick vd., 2015). Başka çalışmalar incelendiğinde nulliparlardaki korkunun daha fazla görülmesinin nedeni verilen nedenlere ek olarak doğumda kendine sahip çıkamama düşüncesi, kendine ve bebeğine zarar gelmesi riski, epizyotomi, doğumdan sonra cinsel haz ve çekiciliğini kaybetme korkusu gibi nedenlerden kaynaklı olabileceği vurgulanmıştır (Demşar vd., 2018; Sheen ve Slade, 2018). Literatürde eğitim düzeyi değerlendirildiğinde çalışmamıza benzer olarak kadınların ve eşlerinin eğitim düzeyi arttıkça gebelik öncesi doğum korkusunun arttığı görülmüştür (Akgün vd., 2022; Bıyık ve Aslan, 2020). Bir başka çalışmada bizlere karşıt olarak

eğitim düzeyi azaldıkça doğum korkusunun arttığını belirtmişlerdir (Aktaş Reyhan ve Dağlı, 2023). Yapılan çalışmaların sonucu olarak eğitim düzeyindeki azalmanın kadınlardaki multipar olma düzeyini arttırdığını ve bu duruma bağlı olarak doğum korkusunun az olduğunu düşündüklerini belirtmişlerdir (Bıyık ve Aslan, 2020).

Çocuk Sahibi Olma İsteği Ölçek puanı ile Kadınlarda Gebelik Öncesi Doğum Korkusu Ölçek puanı arasındaki ilişkiyi ele alırken, katılımcıların çocuk sahibi olma isteği arttıkça, gebelik öncesi doğum korkusunun da arttığına dair bulgulara ulaşılmıştır. Bu durum, çocuk sahibi olma isteği ile doğum korkusu arasındaki potansiyel zıt ilişkiyi işaret etmektedir. Başka bir deyişle, kadınların çocuk sahibi olma istekleri arttıkça, doğum ve doğum süreci hakkında duydukları korku da bir miktar artmaktadır. Bu ilişki, literatürde de benzer şekilde vurgulanan bir olgudur. Örneğin, doğum korkusunun, bireylerin gelecekteki gebelik ve doğum deneyimlerine yönelik beklentilerini, korkularını ve kaygılarını şekillendiren bir faktör olduğu ifade edilmiştir (Fenwick vd., 2015). Çalışmamızda, çocuk sahibi olma isteği ve gebelik öncesi doğum korkusu arasındaki bu ilişkiyi daha iyi anlayabilmek için ilerleyen dönemlerde daha derinlemesine bir inceleme yapılması gerektiği sonucuna varılabilir. Özellikle, doğum korkusunun erken dönemlerde tanınması ve yönetilmesi, kadınların gebelik sürecinde karşılaştıkları psikolojik zorlukların azalmasına yardımcı olabileceği vurgulanmaktadır.

Araştırmanın sınırlılıkları

Araştırmanın online yapılması ve örneklem sayısının tüm evreni kapsamaması araştırmanın en önemli kısıtlılığını oluşturmaktadır.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu çalışma, kadınların çocuk sahibi olma istekleri ve gebelik öncesi doğum korkuları arasında bir ilişkinin var olduğunu, çocuk sahibi olma isteği arttıkça gebelik öncesi doğum korkusunun arttığını ortaya koymuştur. Ayrıca genç, yükseköğretim mezunu ve nullipar bireylerin hem çocuk sahibi olmak istedikleri hem de gebelikten önceki süreçte doğumdan korktukları görülmüştür.

Çocuk sahibi olmak isteyen bireylerde de gebelik öncesi doğum korkusu görülebilmektedir. Sağlık profesyonellerinin, doğum korkusunu ve yönetimini bilmeleri ve prekonsepsiyonel bakıma entegre etmeleri gerekmektedir. Ebeler, gebeliğin planlanmaya başlandığı süreçte bireyleri doğum korkusu açısından ele alarak erken müdahalede bulunmalı, gerekli eğitimler ve bilgilendirilmeler sağlamalıdır.

Çıkar Çatışması Beyanı

Yazarlar arasında çıkar çatışması bulunmamaktadır.

Finansal Destek Beyanı

Araştırmada herhangi bir kuruluştan finansal destek alınmamıştır.

Yazar Katkıları

Araştırma Fikri/Kavramı: ŞZ, HBÖ

Araştırmanın tasarımı: ŞZ, HBÖ

Denetleme/ Danışmanlık: HBÖ

Veri toplama ve/veya İşleme: ŞZ

Verilerin analizi ve/veya yorumu: ŞZ, HBÖ

Literatür taraması: ŞZ, HBÖ

Makalenin yazımı: ŞZ, HBÖ

Eleştirel inceleme: HBÖ

Kaynaklar ve fon sağlama: ŞZ

Diğer: ŞZ, HBÖ

KAYNAKLAR

Abbatati, C., Machado, D. B., Cislighi, B., Salman, O. M., Karanikolos, M., McKee, M., Abbas, K. M., Brady, O. J., Larson, H. J., Trias-Llimós, S., Cummins, S., Langan, S. M., Sartorius, B., Hafiz, A., Jenabi, E., Mohammad Gholi Mezerji, N., Borzouei, S., Azarian, G., Khazaei, S., & Zhu, C. (2020). Global age-sex-specific fertility, mortality, healthy life expectancy (HALE), and population estimates in 204 countries and territories, 1950-2019 comprehensive demographic analysis for the Global Burden of Disease Study 2019. *Lancet* (London, England), 396(10258), 1160-1203. [https://doi.org/10.1016/S0140-6736\(20\)30977-6](https://doi.org/10.1016/S0140-6736(20)30977-6).

Ahinkorah, B. O., Seidu, A. A., Budu, E., Agbaglo, E., Adu, C., Dickson, K. S., Ameyaw, E. K., Hagan, J. E., & Schack, T. (2021). Which factors predict fertility intentions of married men and women? Results from the 2012 Niger Demographic and Health Survey. *Ploze One*, 16(6 June). <https://doi.org/10.1371/JOURNAL.PONE.0252281>.

Akgün, Ö., Çakır, D., & Bekar, M. (2022). Aile planlaması danışmanlığına gelen kadınların doğum korkusunun değerlendirilmesi. *J Cumhuriyet Universty Health Sci Inst.* 2022;7(2):98-104. Erişim adresi: http://cusbed.cumhuriyet.edu.tr/en/pub/issue/72370/1068975#article_cite.

Aktaş Reyhan, F., & Dağlı, E. (2023). Determination of pre-pregnancy fear of childbirth levels in Turkish and Syrian refugee individuals with no children: A comparative study. *European Journal of Obstetrics and Gynecology and Reproductive Biology*, 19. <https://doi.org/10.1016/j.eurox.2023.100225>.

Araban, M., Karimy, M., Armoon, B., & Zamani-Alavijeh, F. (2020). Factors related to childbearing intentions among women: a cross-sectional study in health centers, Saveh, Iran. *Journal of the Egyptian Public Health Association*, 95(1). <https://doi.org/10.1186/S42506-020-0035-4>.

Aslan Hişmioğulları, Z., & Aksoy, H. (2024). Gebelerde doğum korkusuna neden olan faktörlerin araştırılması. *Türkiye Aile Hekimliği Dergisi (TJFMPC)*, 18(3), 303–311. <https://doi.org/10.21763/tjfmpe.1410785>.

Ataman, H., & Berber, K. (2022). Çocuk sahibi olmayan gelecekte çocuk sahibi olmayı düşünen sağlık çalışanlarında doğum korkusunun incelenmesi. *Sürekli Tıp Eğitimi Dergisi*, 31(1), 25-32. <https://doi.org/10.17942/STED.1030516>.

Başaran, F., & Çetik, B. (2024). Kadınların vajinal doğum deneyimleri, anne-bebek bağlanma düzeyleri ile çocuk sahibi olma isteklilikleri arasındaki ilişkinin değerlendirilmesi. *Gümüşhane Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*, 13(3), 1317-1326. <https://doi.org/10.37989/GUMUSSAGBIL.14592221>.

Bıyık, İ., & Aslan, M. M. (2020). Doğum korkusunun gebelik haftası ve sayısı ile ilişkisi. *Acibadem Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*, 0-0. <https://doi.org/10.31067/0.2020.261>.

Clemons, J. H., Payne, D., Garrett, N., McAra-Couper, J., Farry, A., Swift, E. M., & Stoll, K. (2022). Gaining insight from future mothers: A survey of attitudes and perspectives of childbirth. *Midwifery*, 115. <https://doi.org/10.1016/J.MIDW.2022.103499>.

Coall, D. A., Tickner, M., McAllister, L. S., & Sheppard, P. (2016). Kadınların doğurganlık kararları üzerindeki gelişimsel etkiler: Evrimsel bir bakış açısı. *Philosophical Transactions of the Royal Society B: Biological Sciences*, 371(1692), 20150146. <https://doi.org/10.1098/rstb.2015.0146>

Çelik, N., Çiçek Özdemir, S., Öztürk, T., & Başar, F. (2023). Covid-19 (Koronavirüs) pandemi sürecinde bireylerde doğum korkusunun belirlenmesi. *Dokuz Eylül Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Elektronik Dergisi*, 16(2), 201-212. <https://doi.org/10.46483/deuhfed.1060897>.

Demirel, G., Kaya, N., & Evçili, F. (2022). The relationship between women's perception of support and control during childbirth on fear of birth and mother's satisfaction. *Journal of Obstetrics and Gynaecology*, 42(1), 83-90. <https://doi.org/10.1080/01443615.2021.1882970>.

Demšar, K., Svetina, M., Verdenik, I., Tul, N., Blickstein, I., & Velikonja, V. G. (2018). Tokophobia (fear of childbirth): Prevalence and risk factors. *Journal of Perinatal Medicine*, 46(2), 151-154. <https://doi.org/10.1515/JPM-2016-0282>.

Rathfisch, G. (2018). *Doğal doğum felsefesi*. Nobel Kitabevi.

Şimal, N., & Gursoy, E. (2020). Üniversite öğrencilerinin gelecekte çocuk sahibi olmaya ilişkin düşünceleri ve etkileyen faktörler. *Dokuz Eylül Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Elektronik Dergisi*, 13(3), 148-159. <https://doi.org/10.46483/DEUHFED.675721>.

Fenwick, J., Gamble, J., Nathan, E., Bayes, S., & Hauck, Y. (2009). Pre-and postpartum levels of childbirth fear and the relationship to birth outcomes in a cohort of Australian women. *Journal of Clinical Nursing*, 18(5), 667-677. <https://doi.org/10.1111/J.1365-2702.2008.02568>.

Fenwick, J., Toohill, J., Creedy, D. K., Smith, J., & Gamble, J. (2015). Sources, responses and moderators of childbirth fear in Australian women: A qualitative investigation. *Midwifery*, 31(1), 239-246. <https://doi.org/10.1016/j.midw.2014.09.003>.

Kamiloğlu, N., & Vural, P. I. (2022). Çocuk sahibi olma isteği ölçeği'nin türkçe geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Yozgat Bozok Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Dergisi* (C. 3, Sayı 1, ss. 1-13). <https://dergipark.org.tr/tr/pub/yobusbf/issue/68654/1088828>.

Mortezapoor, M., Saeb, S., & Daliri, M. (2024). Positive body image and childbearing intention: A cross-sectional study. *Heliyon*, 10(19). <https://doi.org/10.1016/J.HELIYON.2024.E38724>.

Naghibi, S. A., Khazaee-Pool, M., & Moosazadeh, M. (2019). Psychometric properties of fertility desire scale developed for Iranian parents. *BMC Public Health*, 19(1). <https://doi.org/10.1186/S12889-019-7413-X/PEER-REVIEW>.

Nilsson, C., Hessman, E., Sjöblom, H., Dencker, A., Jangsten, E., Mollberg, M., Patel, H., Sparud-Lundin, C., Wigert, H., & Begley, C. (2018). Definitions, measurements and prevalence of fear of childbirth: A systematic review. *BMC Pregnancy and Childbirth*, 18(1). <https://doi.org/10.1186/S12884-018-1659-7>.

O'Connell, M. A., Leahy-Warren, P., Kenny, L. C., O'Neill, S. M., & Khashan, A. S. (2019). The prevalence and risk factors of fear of childbirth among pregnant women: A cross-sectional study in Ireland. *Acta Obstetrica et Gynecologica Scandinavica*, 98(8), 1014-1023. <https://doi.org/10.1111/aogs.13576>

Rondung, E., Magnusson, S., & Ternström, E. (2022). Preconception fear of childbirth: experiences and needs of women fearing childbirth before first pregnancy. *Reproductive Health*, 19(1). <https://doi.org/10.1186/S12978-022-01512-9>.

Ryding, E. L., Lukasse, M., Parys, A. S. Van, Wangel, A. M., Karro, H., Kristjansdottir, H., Schroll, A. M., Schei, B., Temmerman, M., Steingrimsdóttir, T., Tabor, A., & Laanpere, M. (2015). Fear of childbirth and risk of cesarean delivery: A cohort study in six European countries. *Birth*, 42(1), 48-55. <https://doi.org/10.1111/BIRT.12147>.

Buran, G., & Çankaya, S. (2023). Gelecekte çocuk sahibi olmayı planlayan genç kadınların doğum korkuları, doğurganlık niyetleri ve covid-19 korkuları arasındaki ilişki. *Balıkesir Sağlık Bilimleri Dergisi*, 12(2), 372-379. <https://doi.org/10.53424/BALIKESIRSBD.1069474>.

Selim, S., & Üçdoğruk, Ş. (2016). Türkiye’de doğurganlık: kalite - miktar yaklaşımı. *Nüfusbilim Dergisi*, 27(1), 49-66. <https://dergipark.org.tr/pub/nufusbilim/issue/22963/245721>.

Serçekuş, P., Vardar, O., & Özkan, S. (2020). Fear of childbirth among pregnant women and their partners in Turkey. *Sexual and Reproductive Healthcare*, 24. <https://doi.org/10.1016/j.srhc.2020.100501>.

Sheen, K., & Slade, P. (2018). Examining the content and moderators of women’s fears for giving birth: A meta-synthesis. *Journal of Clinical Nursing*, 27(13-14), 2523-2535. <https://doi.org/10.1111/JOCN.14219>.

Spolaore, E., & Wacziarg, R. (2022). Fertility and modernity. *The Economic Journal*, 132(642), 796-833. Erişim tarihi: 14.02.2025. Erişim adresi: <https://www.studocu.com/sg/document/university-of-warwick/macroeconomics-2/fertility-and-modernity/112657522>.

Stoll, K., Edmonds, J. K., & Hall, W. A. (2015). Fear of childbirth and preference for cesarean delivery among young american women before childbirth: a survey study. *Birth*, 42(3), 270-276. <https://doi.org/10.1111/BIRT.12178>.

Türkiye İstatistik Kurumu. (2024, Mayıs 15). *Doğum istatistikleri 2023. TUIK*. Erişim Tarihi: 22.02.2025. Erişim adresi: <https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Birth-Statistics-2023-53708>.

Uçar, T., & Timur-Taşhan, S. (2017). Gebelik öncesi doğum korkusu ölçeğinin türkçe uyarlaması: kadın ve erkeklerde geçerlik ve güvenirlik çalışması. *ACU Sağlık Bil Dergisi*. <https://doi.org/10.31067/0.2018.43>

World Health Organization. (2018). Intrapartum care for a positive childbirth experience World Health Organization recommendations. Erişim tarihi: 14.02.2018. Erişim adresi: <http://apps.who.int/bookorders>.